

Sygn. akt I Ca 51/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Tarnowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Marek Syrek (sprawozdawca)
Sędziowie:	SSO Mariusz Sadecki SSO Wiesław Grajdura
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Paweł Chrabąszcz

po rozpoznaniu w dniu 14 marca 2017 r. w Tarnowie

na rozprawie

sprawy z powództwa Ł. S.

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w Ł.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Tarnowie

z dnia 30 listopada 2016 r., sygn. akt I C 164/16

- zmienia zaskarżony wyrok w punktach I i III w ten sposób, że wymienioną w punkcie I kwotę: „30.000 zł” zastępuje kwotą: „40.000 zł (czterdzieści tysięcy złotych)”, a wymienioną w punkcie III kwotę: „1.500 zł” zastępuje kwotą: „4.406 zł”;**
- oddala apelację w pozostałej części;**
- zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 400 zł tytułem zwrotu części kosztów postępowania apelacyjnego.**

Sygn. akt: I Ca 51/17

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 14 marca 2017r.

Powód Ł. S. wystąpił z żądaniem zasądzenia od strony pozwanej (...) SA z siedzibą w Ł. kwoty 60.000 zł z ustawowymi odsetkami od 9.07.2016 r. tytułem zadośćuczynienia za śmierć ojca w wypadku drogowym - w oparciu o art. 448 kc w zw. z art. 24 k.c.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa. Przyznając, że jest następcą prawnym zakładu ubezpieczeń, w którym ubezpieczony był sprawca wypadku, wyraziła ocenę, że wypłacona dotychczas na rzecz powoda kwota rekompensuje krzywdę po jego stronie.

W wyniku rozpoznania żądania pozwu przed Sądem Rejonowym w Tarnowie w dniu 30 listopada 2016 r. zapadł wyrok, którym zasądzono od strony pozwanej (...) S.A. z siedzibą w Ł. na rzecz powoda Ł. S. kwotę 30.000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 9 lipca 2015r. do dnia zapłaty, a w pozostałym zakresie oddalono powództwo, zasądając jednocześnie od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 1.500 zł tytułem zwrotu części kosztów procesu.

Wyrok ten zapadł w następujących ustaleniach faktycznych.

Ojciec powoda A. S. poniósł śmierć w dniu 29.09.1998r. w wypadku drogowym spowodowanym przez kierującego innym pojazdem, a sprawca wypadku dysponował zawartą umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych z zakładem ubezpieczeniowym, którego następcą prawnym jest strona pozwana. Ojciec powoda w chwili śmierci miał 29 lat, natomiast powód był wówczas dwuletnim chłopcem i jedynym dzieckiem A. S.. Kolejno, z poczynionych ustaleń wynika, że A. S., mimo że pracował zawodowo, dużo czasu poświęcał synowi, zajmował się osobiście opieką nad nim i wychowaniem. W efekcie powód był bardzo przywiązany do ojca. Jako dziecko nie zdawał sobie sprawy z faktu śmierci ojca, natomiast dostrzegał jego brak. Dopiero po jakimś czasie rodzina uświadomiła go, że ojciec nie żyje. Był on w rodzinie wspominany, jego pamięć była pielęgnowana. W późniejszym czasie, gdy powód był nieco starszym dzieckiem, obcując z rówieśnikami w przedszkolu odczuwał brak ojca. Taka sytuacja powodowała, że będąc dzieckiem Ignął do innych mężczyzn w rodzinie - brat matki poświęcał mu dużo czasu, podobnie dziadek.

W 2004 roku matka powoda powtórnie wyszła za mąż, z drugim mężem ma drugie dziecko. Relacje powoda z ojczymem są poprawne, natomiast nie powstała między nimi silna więź, pozostał pewien dystans. Z przyrodnią siostrą traktują się jak rodzeństwo.

Powód reprezentowany przez matkę występował w 2001 roku z powództwem przeciwko zakładowi ubezpieczeń o zasądzenie m. in. kwoty 12500 zł (po ograniczeniu powództwa) z powołaniem się na pogorszenie sytuacji życiowej. Wyrokiem z 27. 12. 2001r. Sąd zasądził na rzecz powoda kwotę 12.500 zł. Łącznie na rzecz powoda zakład ubezpieczeń wypłacił tytułem odszkodowania za pogorszenie się sytuacji życiowej kwotę 25.000 zł.

Powód pismem z 28.05.2015 r. wystąpił wobec strony pozwanej o zapłatę kwoty 100 tys. zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę wynikającą ze śmierci ojca. Strona pozwana w dniu 8.07.2015 r. wypłaciła z tego tytułu 10 tys. zł odmawiając zaspokojenia roszczenia w pozostałej części.

Na podstawie poczynionych ustaleń faktycznych Sąd Rejonowy uznał zgłoszone żądanie w części za uprawnione po myśli art. 436 § 2 w związku z art. 415 i n. kc.

w związku z art. 34 i 35 ustawy z dnia 22.05.2003 r. Sąd Rejonowy przyjął, że podstawą roszczenia powoda jest art. 448 kc, który daje uprawnienie do domagania się zadośćuczynienia w przypadku naruszenia dobra osobistego. Zgodnie z art 24 kc przesłanką udzielenia ochrony cywilnoprawnej dóbr osobistych jest ustalenie, że dobro osobiste zostało naruszone działaniem bezprawnym, które w prawie cywilnym jest ujmowane szeroko, tj. jako każde działanie sprzeczne z normami prawnymi lub zasadami współżycia społecznego. Sąd Rejonowy uznał, że chronionym dobrem osobistym jest więź łącząca ojca z dzieckiem oraz prawo do życia w rodzinie. Tym samym na skutek śmierci A. S. doszło do naruszenia takich dóbr osobistych powoda, a zatem spełnione zostały przesłanki z art. 448 kc. Jednocześnie w ocenie Sądu Rejonowego dokonane naruszenie dóbr uzasadniało przyznanie zadośćuczynienia pieniężnego, a to z uwagi na skalę naruszonego dobra. Sąd Rejonowy uznał, że adekwatnym zadośćuczynieniem pieniężnym jest kwota

50 tys. zł. Wycenione na 50 tys. zł roszczenie podlegało korekcie wobec spełnienia części świadczenia przez podmiot odpowiedzialny za szkodę. Po pierwsze strona pozwana wypłaciła już powodowi 10 tys. zł na skutek wezwania do zapłaty. Po drugie, za uprawniony co do zasady Sąd uznał zgłoszony w toku sprawy zarzut, że wypłacone powodowi świadczenie w kwocie 25 tys. zł jako odszkodowanie za pogorszenie się sytuacji życiowej powoda obejmowało również szkodę niematerialną. Dlatego też Sąd Rejonowy przyjął, że obecnie roszczenie powoda sprowadzało się do kwoty 30 tys. zł, którą Sąd zasądził, oddalając powództwo w pozostałym zakresie.

Od wydanego wyroku apelację wywiódł powód zaskarżając orzeczenie w części oddalającej powództwo co do kwoty 30.000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 9 lipca 2015r. do dnia zapłaty oraz w części orzekającej o kosztach procesu.

Powód wskazał na naruszenie prawa materialnego, a to art. 448 k.c. w zw. z art. 24§1 k.c. w zw. z art. 446§3 k.c. poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że odszkodowanie z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej jest tożsame z zadośćuczynieniem po śmierci osoby bliskiej, co uprawnia do dokonania wzajemnych potrąceń obu roszczeń. Ponadto zarzucił Sądowi I instancji naruszenie art. 448 k.c. w zw. z art. 24§1 k.c. poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż uznane zadośćuczynienie w łącznej kwocie 50.000 zł na rzecz powoda jest w okolicznościach faktycznych sprawy adekwatne do krzywdy, jaką wywołała śmierć ojca.

Powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda dalszej kwoty 30.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 9 lipca 2015r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia oraz o zasądzenie od strony pozwanej kosztów postępowania za obie instancje.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja powoda w części okazała się zasadna. Sąd Okręgowy uznał przy tym wszelkie ustalenia stanu faktycznego poczynione przez Sąd I instancji za pełne i prawidłowe, stąd też mogące stanowić wystarczającą podstawę do wydania orzeczenia w sprawie. Mając zatem na uwadze, że Sąd Rejonowy wyjaśnił wszystkie okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia i na ich podstawie dokonał właściwych ustaleń faktycznych, Sąd Okręgowy zaakceptował te ustalenia w całości i przyjął je za własne.

Wskazać jednak należy, że w sprawie nie mogą znaleźć zastosowania przepisy powołanej przez Sąd Rejonowy ustawy z 22 maja 2003 r., a to ze względu na datę zdarzenia będącego podstawą faktyczną powództwa.

Nie można również zaakceptować w pełni oceny prawnej przedstawionej w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia odnośnie zaliczenia wypłaconego dotychczas na rzecz powoda świadczenia z tytułu pogorszenia sytuacji życiowej na podstawie art. 446§3 k.c. na poczet należnego mu zadośćuczynienia. Sąd Rejonowy przyjął bowiem, iż na poczet przyznanego powodowi świadczenia z tytułu zadośćuczynienia należy zaliczyć kwotę 10.000 zł, która została wypłacona w ramach poprzedniego postępowania toczącego się w 2001r.

Tymczasem odszkodowanie należne na podstawie art. 446 § 3 kc stanowi rekompensatę szkody majątkowej. Celem odszkodowania przyznawanego na podstawie art. 446 § 3 kc jest naprawienie szkód o charakterze majątkowym powstałych przy zaistnieniu normalnego związku przyczynowego między śmiercią poszkodowanego a istotnym pogorszeniem się sytuacji życiowej jego rodziny. Odszkodowanie jest niezależnym świadczeniem od zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej. Szkada może być wywołana cierpieniami psychicznymi skutkującymi osłabieniem aktywności życiowej osoby bliskiej zmarłemu, bądź może być wywołana przez fakt utraty pomocy, jakiej zasadnie można byłoby oczekiwać od zmarłego, gdyby żył, bądź też jakimikolwiek innymi przyczynami, których efektem ma być zawsze pogorszenie sytuacji życiowej. Jednakże sam ból, poczucie osamotnienia, krzywdy i zawiedzionych nadziei po śmierci osoby bliskiej nie stanowią podstawy do żądania odszkodowania na podstawie art. 446 § 3 kc. Pogorszenie sytuacji życiowej o jakiej mowa w art. 446 § 3 kc polega nie tylko na pogorszeniu obecnej sytuacji materialnej, ale obejmuje także przyszłe szkody majątkowe, często nieuchwytnie lub trudne do obliczenia, niemniej prowadzące do znacznego pogorszenia sytuacji życiowej osoby najbliższej. Sytuacja życiowa w rozumieniu tego przepisu, to ogół czynników, składających się na położenie życiowe jednostki, to także trudne do wyliczenia wartości ekonomiczne. (por. w tej

kwestii np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 16 listopada 2016 r. I ACa 354/16, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 17 czerwca 2016 r. VI ACa 766/15).

Natomiast zadośćuczynienie zmierza do zaspokojenia doznanej krzywdy, a więc wynikającej z powstania szkody niematerialnej. Przyznanie zadośćuczynienia członkowi najbliższej rodziny zmarłego nie jest zależne od pogorszenia się sytuacji materialnej tej osoby i poniesienia przez nią szkody majątkowej, a jego celem jest kompensacja doznanej przez nią krzywdy, a więc złagodzenie cierpienia psychicznego wywołanego śmiercią osoby najbliższej i pomoc w dostosowaniu się do nowej sytuacji życiowej zmienionej przez to zdarzenie. Zadośćuczynienie ma zatem wyrównywać cierpienia spowodowane przedwczesną utratą członka rodziny, skutkującą naruszeniem chronionej prawem więzi rodzinnej i prawa do życia w rodzinie jako dobra osobistego. Niewątpliwie krzywda taka jest bardzo trudna do oceny, a zwłaszcza wyrażenia jej w formie pieniężnej. Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, że pomimo iż powód w chwili śmierci ojca miał jedynie 2 lata, to nieuprawniony jest wniosek, że wiek jego spowodował, iż nie doznał on krzywdy. Nie można bowiem zapominać, iż konsekwencje tragicznego zdarzenia mają wpływ na całe życie powoda, a strata rodzica powoduje, że został on pozbawiony szansy na wychowywanie się w pełnej rodzinie, korzystania z przykładu i wzoru ojca. Strata powoda musi zatem zostać oceniona jako bardzo dotkliwa i mająca skutki dla jego osoby na przestrzeni wielu lat, co w ocenie Sądu uzasadnia w pełni kwotę przyznanego zadośćuczynienia.

Tym samym zasądzone roszczenie na podstawie art. 446§3 k.c. nie powinno oddziaływać na rozstrzygnięcie dotyczące zadośćuczynienia.

Reasumując należy dojść do przekonania, że na poczet przyznanego powodowi świadczenia w wysokości 50.000 zł niesłusznie zaliczono kwotę 10.000 zł przyznaną w 2001r. z tytułu uwzględnionego wówczas roszczenia odszkodowawczego z art. 446§3 k.p.c. Powoduje to konieczność podwyższenia zasądzonej na rzecz powoda kwoty do 40.000 zł. Sąd Okręgowy uznał bowiem, iż brak jest podstaw do przyjęcia, że pełna kwota zadośćuczynienia ustalona przez Sąd I instancji na poziomie 50.000 zł jest rażąco zaniżona. Jest to kwota umiarkowana, jednak nie na tyle niska, aby można byłoby zakwalifikować ją jako rażąco zaniżoną, a tylko tego rodzaju rozstrzygnięcie mogłoby pociągnąć za sobą ingerencję sądu odwoławczego. Przyjmuje się bowiem powszechnie, że ustalenie wysokości zadośćuczynienia stanowi domenę sądu I instancji i tylko w przypadku rażącego zaniżenia lub zawyżenia wysokości zadośćuczynienia przyznana kwota podlega korekcie w drodze postępowania odwoławczego.

Mając na względzie powyższe rozważania Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok w punkcie I podwyższając kwotę zasądzonych świadczenia do 40.000 zł, przy oddaleniu dalej idącego żądania, a to na podstawie art. 386 § 1 i 385 k.p.c.

Zmiana wyroku Sądu I Instancji w zakresie zasądzonych żądań spowodowała konieczność zmiany w zaskarżonym orzeczeniu postanowienia o kosztach procesu. Wychodząc bowiem od reguły zawartej w art. 98 k.p.c. przyjęć należało, że powód, po dokonaniu powyższej zmiany, wygrał proces w 2/3. Mając na uwadze tak powołany stosunek uwzględnionych żądań Sąd rozliczył koszty procesu.

Powód w toku postępowania pierwszoinstancyjnego poniósł koszty opłaty od pozwu w wysokości 3000 zł, wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika w wysokości 7200 zł (§ 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych), opłaty od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł.

Łącznie koszty powoda za postępowanie pierwszoinstancyjne wyniosły zatem 10.217 zł. Z kolei koszty poniesione przez pozwanego ograniczyły się do kwoty wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika w wysokości tożsamej tj. 7200 zł oraz kwoty 17 zł z tytułu opłaty skarbowej od udzielonego pełnomocnictwa. Łącznie koszty procesu wyniosły zatem 17.434 zł.

Zgodnie z powołanym powyżej wynikiem sprawy pozwany przegrał proces w 2/3 co odpowiada kwocie 11.623 zł, a powód przegrał w 1/3 co odpowiada kwocie 5.811 zł. Ponieważ powód poniósł w toku postępowania pierwszoinstancyjnego koszty w wysokości 10.217zł, pozwany winien zwrócić mu różnicę pomiędzy wskazaną kwotą

kosztów poniesionych, a kwotą, w której powód przegrał proces tj. 4.406 zł. Taką też kwotę Sąd uwzględnił poprzez zastąpienie kwoty 1.500 zł orzeczonej uprzednio w punkcie III zaskarżonego wyroku.

Na koszty postępowania apelacyjnego składały się opłata od apelacji w wysokości 1.500 zł, wynagrodzenie pełnomocników procesowych stron w wysokości 2.700 zł. Łącznie koszty poniesione przez strony wyniosły kwotę 6.900 zł. W wyniku częściowego uwzględnienia żądań, powód wygrał postępowanie drugoinstancyjne w 1/3, a więc w 2/3 obciążają go koszty postępowania drugoinstancyjnego tj. do kwoty 4600 zł. Ponieważ zaś, powód poniósł dotychczas koszty w wysokości 4.200 zł (1.500 zł + 2.700zł) zasądzeniu od niego na rzecz strony pozwanej podlega kwota 400 zł stanowiąca różnicę pomiędzy kwotą kosztów już uiszczonych przez powoda, a kwotą należną w wyniku częściowego przegrania postępowania drugoinstancyjnego, o czym Sąd Okręgowy orzekł w punkcie 3. orzeczenia.